

УДК324 + 342.8

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.47.37>

ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИБОРЧИХ СИСТЕМ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА США ЯК ВІДПОВІДІ НА ЗАГРОЗИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Роман Чупрін

*Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
кафедра соціології та політології
вул. 68 Десантників, 10, 54003, м. Миколаїв, Україна*

У статті досліджуються випадки трансформацій виборчої системи в якості відповіді на загрози для національної безпеки. Досвід виборчих реформ Великобританії та США, як країн з тривалою демократичною традицією, може стати важливим для сучасної демократичної України, оскільки трансформація виборчої системи мала б стати логічною частиною загальної відповіді політичної системи країни на російську агресію.

Характеризуючи виборчі реформи у Великобританії та США, автор акцентує увагу на таких аспектах змін, які стосуються володіння активним та пасивним виборчим правом, інституційному дизайні виборних органів, типі виборчої системи, формуванні виборчих округів.

Головна увага автора в ході аналізу американського досвіду фокусується на трансформаціях виборчої системи в ході подій громадянської війни у США та періоду Реконструкції. Не дивлячись на стартові успіхи, реформа, фактично, залишилася незавершеною, що призвело в подальшому до реваншу сил, які їй протистояли.

Аналіз британського досвіду головним чином стосується урядової стратегії використання змін у виборчій системі для врегулювання кризи у Північній Ірландії загалом і припинення хвилі насилля і терору в країні зокрема. Не дивлячись на використання технологій з сумнівною репутацією, реформа досягла своєї мети.

Узагальнення досвіду Великобританії та США дозволяє встановити, що для успішного реформування виборчої системи в якості відповіді на загрози для національної безпеки важливими є: централізація управління виборчим процесом; гнучкість виборчої системи; можливість обмежувати виборчі права громадян або навпаки розширювати їх політичну участь через роботу у виборних органах; використання широкого кола виборчих технологій.

Важливим висновком є те, що використання одних і тих самих виборчих технологій може бути як морально виправданим, так і навпаки, залежно від цілей, з якими вони застосовуються. Відповідно, критично необхідним в таких умовах стає створення у виборчій системі механізмів запобігання зловживанням з боку політичних сил, які будуть опікуватися реформуванням.

Ключові слова: виборча реформа, виборча система, джерримандерінг, політичне представництво, право голосу.

Не зважаючи на той факт, що реформа виборчої системи України, започаткована у 2019 р. ухваленням Виборчого кодексу [1], ще не добігла свого логічного завершення, російське вторгнення в Україну знову створює підстави для перегляду виборчих норм і процедур після завершення війни. Законодавці змушені будуть вирішувати питання проведення виборів на територіях, що тривалий час були окупованими, визначитися зі статутом колаборантів в контексті виборчих процесів, створити загальні умови, які б унеможливили навіть на регіональному рівні відновлення діяльності проросійських партій та їх потенційний реванш. Комплекс цих завдань лежить не лише в юридичній, але і в політичній площині, оскільки стосується впровадження певних механізмів обмеження представництва

громадян у виборних органах державної влади та місцевого самоврядування. Разом з тим, така політика може суперечити сучасним рекомендаціям і кращим практикам різноманітних міжнародних інституцій. В цьому контексті апелювання до подібного досвіду Великобританії та Сполучених Штатів Америки, як країн з довгою неперервною демократичною традицією, може розглядатися не лише і не стільки як пошук певних зразків для наслідування, а як підготовка обґрунтування для ухвалення певних непопулярних з точки зору сучасних уявлень рішень з реформування виборчої системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Симптоматично, що питання історії виборчих реформ у Великобританії та США мало цікавить сучасних дослідників в тому контексті, який становить інтерес для України. Фактично, Україна стала першою європейською країною з відносно тривалим досвідом демократичного врядування, якій після 1945 р. доведеться вирішувати задачу реформування виборчої системи з урахуванням наслідків прямого військового вторгнення та окупації своєї території. Не дивно що, спектр задач, які підлягають вирішенню в ході такого реформування, та набір методів, які можуть забезпечити виконання цих задач, практично повністю випадає з поля уваги сучасної політичної науки.

Відповідно, важливими в даному контексті є публікації, які присвячені не стільки майбутнім виборчим реформам у Великобританії та США, скільки ті, які висвітлюють їх досвід вирішення проблем політичного представництва з допомогою реформування виборчої системи.

Саме питання реформування виборчих систем до 90-х рр. ХХ ст. залишалося переважно поза увагою політичної науки через брак матеріалів для дослідження – випадки трансформацій виборчих систем, як вказує А. Ренвік, були рідкісним явищем [2, с. 114]. Саме А. Ренвік привернув увагу автора до критично важливих в контексті даного дослідження висновків Р. Катца: у виборчих системах відбуваються переважно незначні зміни, оскільки політики, які були обрані за даної виборчої системи, не мають бажання її змінювати – великі зміни можливі тоді, коли нація опиняється на межі краху [3, с. 123].

Серед низки останніх важливих узагальнюючих робіт в царині дослідження виборчих систем та їх реформування слід відзначити видання під редакцією Е. Херрона та М. Шугерта [4]. Зберігають своє значення в контексті узагальнення характеристик виборчої системи, які можуть підлягати трансформації, більш ранні роботи П. Норріс [5], Б. Рейллі [6] та Е. Рейнольдса [7].

Важливим для розуміння британської та американської традиції управління виборчим процесом є оновлене видання Міжнародного інституту демократії та сприяння виборам [8].

Серед останніх робіт, присвяченим узагальненню досвіду виборчих реформ у Великобританії, важливе значення має доповідь Д. Клемперера [9]. Важливі узагальнення щодо хвильового характеру змін у виборчій системі Великобританії робить Т. Люндберг [10]. Зберігає своє значення для розуміння загальної стратегії досягнення політичних цілей за допомогою виборчих реформ, які уряд Великобританії проводив у Північній Ірландії, дослідження Дж. Томпсона [11].

Для узагальнення американського досвіду виборчих трансформацій важливою є робота М. Спрінгер, яка охоплює понад 80 років виборчої історії Сполучених Штатів Америки [12]. Також становлять інтерес для даного дослідження загальні аспекти становлення виборчої системи США, описані С. Тейлором [13].

В цілому, варто зазначити, що наукові публікації, що висвітлюють проблеми виборчих систем в значній мірі залишаються в фарватері біхевіоральної парадигми. Сухі факти

та їх узагальнення з допомогою математичних методів домінують, залишаючи мало місця для істонівської традиції відповідального цілепокладання. Виходячи з цього, **мета даної роботи** – охарактеризувати комплекс заходів з трансформування виборчих систем у відповідь на загрози для національної безпеки на прикладі досвіду держав з тривалою демократичною традицією (США та Великобританії) та запропонувати узагальнення, які б могли бути враховані Україною в ході реформування власної виборчої системи за схожих обставин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вибір автором для вивчення випадків Великобританії та Сполучених Штатів Америки не є випадковим і обумовлюється історичною схожістю, зокрема тривалою демократичною традицією та консервативністю виборчих систем в цих країнах (до кінця ХХ ст. виборчі процедури у Великобританії регулювалися актами 1872 р. та 1918 р. [8, с. 302]; США зберігає анахронічну систему виборів президента з ХVІІІ ст. [8, с. 245–246]). Крім того, в обох країнах застосовується урядова модель управління виборчим процесом [8, с. 7]. Разом з тим, британська традиція від самого початку залишала широкі повноваження в цій царині для центрального уряду, а американська – давала максимально широкі повноваження штатам (аж до відсутності виборчої комісії національного рівня [8, с. 245]). Таким чином, реформування виборчих систем в цих країнах відбувалося за принципово різного рівня централізації ухвалення рішень. Така конфігурація обумовлює вибір автором бінарного порівняння для як **методу** дослідження.

В межах даного дослідження автор виходить з припущення, що національна безпека розглядається як стан захищеності життєво важливих інтересів держави та суспільства. Законодавство України в контексті трактування національної безпеки серед таких інтересів особливо наголошує на захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності та демократичного конституційного ладу [14]. Безумовно, цей перелік не є вичерпним, і міг би враховувати, наприклад, економічні, соціальні, екологічні та інші загрози, але в контексті поточної ситуації, враховуючи перспективи практичного застосування результатів даної роботи, автор акцентує увагу саме на цьому переліку інтересів.

Таким чином, коло випадків, які відповідають завданням даного дослідження суттєво зменшується і обмежується тільки тими виборчими реформами, які чітко і однозначно проводилися у безпосередньому зв'язку із загрозами для національної безпеки, що ставили під сумнів саме існування держави та її цілісність. За висновками Р. Катца, саме в таких обставинах політики здатні, реформуючи виборчу систему, піднятися над особистими інтересами [3, с. 123].

Настільки жорсткі умови залишають поза розглядом цілу низку важливих та суттєвих реформ, які напряму не були викликані загрозами для національної безпеки. Так, у США, наприклад, мають залишитися поза увагою надання виборчих прав жінкам у 1920 р. [13, с. 722] та зменшення вікового цензу до 18 років [13, с. 737]. Хоча останнє подія і відбулася на тлі війни у В'єтнамі, рівень загроз для національної безпеки США не був настільки високим, щоб ставити під сумнів цілісність та існування держави.

З тих самих міркувань має залишитися поза увагою перша фундаментальна реформа виборчої системи Великобританії, що відбулася в 1832 р. [9, с. 4–5], так само, як і реформа, яка уніфікувала британську виборчу систему в 1948 р. [9, с. 11], запровадивши звичну нині систему відносної більшості в одномандатних округах замість системи блокового голосування у двомандатних округах [10, с. 629]. Варто зауважити, що несправедлива система представництва початку ХІХ ст., з точки зору деяких тогочасних політиків, сприймалася як причина втрати північноамериканських колоній [15, с. 121], що можна вважати певним поштовхом до реформи. Але в більшій мірі причини реформи все ж носили внутрішній характер [9, с. 4].

Таким чином, після проведення попередньої розвідки, автор дійшов висновку, що в повній мірі зазначеним параметрам відповідають два випадки виборчих трансформацій: трансформація виборчої системи США в ході громадянської війни в країні та Реконструкції; трансформація виборчої системи Великобританією в ході кризи у Північній Ірландії, що потягнула за собою хвилю насильства та терору.

Виходячи з численних напрацювань [2; 5; 6; 7; 16], що визначають ключові характеристики виборчої системи, які змінюються в ході її трансформації, а також враховуючи сучасний контекст дослідження, автор зупиняє свою увагу на таких змінних, що характеризують виборчу систему: тип виборчої системи, формування виборчих округів, інституційні зміни виборчих органів, володіння активним виборчим правом та володіння пасивним виборчим правом.

У Сполучених Штатах Америки вперше трансформація виборчої системи як відповідь на виклики для національної безпеки відбулася в ході Громадянської війни та подальшої Реконструкції Півдня. Фактично, можна стверджувати, що цей процес було розпочато скасуванням рабства 13-ю поправкою до Конституції США, але саме для виборчого процесу критичне значення мала 15-а поправка, ратифікована у 1870 р. До її ухвалення та ратифікації центральний уряд не міг вплинути на місцеве виборче законодавство, що дозволяло південним штатам надавати виборчі права практично винятково білим чоловікам [12, с. 186].

Крім поправки важливу роль грало позбавлення виборчих прав значної частини колишніх солдатів армії конфедератів та прихильників Конфедерації загалом [17]. Фактично, були створені всі умови для повноцінної реконструкції політичної системи Півдня.

Втім, 15-а поправка, формально скасувавши виборчу дискримінацію на підставі раси та кольору шкіри, не вирішувала проблему в системному вигляді. Кожен штат в інших аспектах практично не був обмежений у своїх діях щодо реформування виборчої системи.

Як наслідок, південні штати, не виходячи за межі діючого законодавства, змінили свої виборчі системи таким чином, щоб зберегти політичне панування білого населення. Запровадження праймеріз винятково для білих, виборчі податки, перевірки на письмовність – всі ці прийоми, які не були врегульовані центральним урядом, дозволяли виключити з виборчого процесу переважну більшість афроамериканців [12].

Показово, що, наприклад, в штаті Джорджія була запроваджена система з використанням електоральних одиниць (юнітів), яка практично копіювала на місцевому рівні систему колегії виборщиків, що застосовується в США для виборів президента. Ця система була визнана неконституційною, оскільки створювала нерівність між виборцями міст та сільської місцевості, що також створювало переваги для білого населення [18, с. 1070]. Практично одна й та сама система могла бути і прийнятною, і непринятною, в залежності від того, яким цілям вона слугувала.

Навіть після ліквідації у 50–60 рр. переважної частини дискримінаційних виборчих практик [13, с. 722], у розпорядженні місцевих політиків на рівні штатів залишався і залишається такий суттєвий інструмент впливу на результати виборів, як джеррімандерінг. Показовий приклад 12-го округу у (штат Північна Кароліна), у якому було сконцентроване афроамериканське населення штату, демонструє, що вирішити проблему остаточно не вдається [19, с. 7].

Загалом же, американський досвід дозволяє зробити декілька важливих висновків. По-перше, навіть після усунення загроз для національної безпеки слід передбачити перехідний період, протягом якого регулювання виборчих процесів у регіонах, що реінтегруються, має бути максимально централізованим. По-друге, період такого регулювання має

завершитися переходом до реінституціоналізації виборів у розумні терміни, з тим щоб не допустити зловживання владою. По-третє, багатство і варіативність виборчих технологій дають місцевим політикам широкі можливості для реваншу по відношенню до центру і тих задач, які мала вирішити виборча реформа. Масштаби реваншу в США були показовими: якщо в 1872 р. до Конгресу та законодавчих зборів у південних штатах було обрано 324-х афроамериканців, то в 1900 р. – лише 5 [20, с. 538]. Відповідно, для уникнення такого реваншу, критично важливі функції організації виборів мають залишатися у центральних органів влади.

Окремо слід підкреслити, що описаний випадок підтверджує, що одна й та сама конфігурація виборчої системи чи виборча технологія може слугувати досягненню абсолютно протилежних цілей: двораундова система може зупинити вигреш у першому турі екстремістів з «Ку-клукс-клану», а може нівелювати електоральний вплив афроамериканської меншості. Це стосується навіть такої специфічної технології, як джеррімандерінг.

Важливим випадком, який ілюструє несподівані можливості застосування технології джеррімандерінгу, є досвід дій Великобританії в ході врегулювання кризи у Північній Ірландії. Починаючи з 1969 р. перед Великобританією стояла гостра проблема подолання тенденції до використання насильницьких засобів у політичній боротьбі. Протягом наступних десятиліть хвилі замахів та терактів перетворилися на проблему національної безпеки загальнодержавного масштабу.

Слід зауважити, що поруч із силовими засобами, спрямованими проти екстремістів, уряд Великобританії проводив і трансформацію виборчої системи, розраховуючи, що у довготривалій перспективі вона зможе сприяти мирному врегулюванню.

Дж. Томпсон вказує, що Великобританія вдалася до технології соціальної інженерії з метою створити умови для мешканців Північної Ірландії, які потенційно могли б підтримувати Ірландську Республіканську Армію (що відстоювала ідею насильницьких засобів боротьби), реалізувати свої політичні інтереси у конвенційний спосіб [11, с. 221].

З цією метою у 1972–1973 рр. для проведення виборів різного рівня у Північній Ірландії було відновлене (вперше з 20-х рр. ХХ ст.) використання пропорційної системи єдиного голосу, що передається [9, с. 20]. Враховуючи той факт, що вона прийшла на зміну мажоритарній системі відносної більшості, що застосовувалася у одномандатних округах, це сприяло зменшенню кількості втрачених голосів та збільшувало шанси на представництво меншин у виборних органах [7].

Важливим кроком на шляху до досягнення мирного врегулювання стало розширення політичного представництва. Кількість членів місцевих виборних органів була збільшена урядом. Для сприяння обранню кандидатів, які готові були перейти від насильницьких засобів боротьби до конвенційної роботи у виборних органах, також застосовувалася технологія джеррімандерінгу. Симптоматично, що мирні Белфастські угоди були укладені в 1998 р., саме в той рік, коли завдяки джеррімандерінгу лідер партії «Шинн Фейн» Дж. Адамс зумів виграти вибори до парламенту Великобританії. За Дж. Томпсоном, Великобританія публічно визнала, що джеррімандерінг є прийнятним, [11, с. 221, 223].

Досвід дій Великобританії у цьому конфлікті в контексті трансформації виборчої системи дозволяє зафіксувати декілька важливих складових її стратегії, які спочатку можуть залишитися поза увагою.

По-перше, відбулася заміна менш гнучкої виборчої системи на більш гнучку. Це, зокрема, створило умови не лише для використання багатомандатних округів, але і округів з різною магнітудою. Так само, запровадження преференційного голосування змінило відносини між партіями, виборцями та кандидатами, сприяючи їх більш тісній взаємодії.

По-друге, держава зберегла за собою критично важливі функції з організації виборчого процесу, не залишаючи у розпорядженні місцевої влади можливостей для використання при формуванні меж виборчих округів джерримандерінгу на власний розсуд.

По-третє, була проявлена гнучкість у визначенні кількісного складу виборних органів. В залежності від поставлених задач варіювання цим показником може як відкрити шлях до оновлення місцевих політичних еліт, так і запобігти обранню надто радикальних меншин.

Загалом же розглянуті випадки засвідчують, що окремо взята виборча технологія не несе в собі позитивного або негативного змісту, але наповнюється ним відповідно до цілей, з якими застосовується. Результати порівняння, представлені в Табл. 1, підтверджують ці тези.

Таблиця 1

Трансформації виборчих систем Великобританії та Сполучених Штатів Америки як реакції на загрози для національної безпеки

Характеристики	США, 1863–1877	Великобританія, 1972–1998
Ключові проблеми	громадянська війна, необхідність закріплення її результатів в ході Реконструкції	спалах насилля у Північній Ірландії (протистоянні католиків та протестантів), який поширився на всю країну
Ключові реформи	13-а та 15-а поправки до Конституції США	виборчі реформи 1972–1973 рр.
Місцеві виборні органи	розпуск	розпуск, збільшення депутатського корпусу
Пасивне виборче право	позбавлення пасивного виборчого права для частини конфедератів	—
Активне виборче право	заборона дискримінації колишніх рабів, дискримінації за расою та кольором шкіри	стимулювання до конвенційної політичної участі
Тип виборчої системи	не врегульовувався урядом; у південних штатах зміни спрямовані на збереження дискримінації	зміна виборчої системи з мажоритарної на пропорційну (більш гнучку) з преференціями
Формування виборчих округів	не врегульовувалося урядом; у південних штатах джерримандерінг на користь білого населення	гнучка магнітуда; джерримандерінг з метою залучення до виборних органів прихильників неконвенційних методів політичної боротьби

Таким чином, питання полягає не стільки у застосуванні тих чи інших конфігурацій виборчої системи, а в тому, яким саме цілям вони будуть слугувати. Разом з тим, згадуючи наведену вище тезу Р. Катца, критично важливо саме в момент внесення фундаментальних змін до виборчої системи з міркувань національної безпеки, передбачити механізми повернення її до нормального функціонування та створення запобіжників для потенційних зловживань з боку партії влади. Після звернення кризового періоду, у політиків, що знаходяться при владі, може просто не вистачити мотивації для ще однієї виборчої реформи.

Висновки. Не зважаючи, на наявну невизначеність щодо термінів проведення наступних загальнонаціональних та місцевих виборів, для держави було б доцільно мати заздалегідь певний попередній план першочергових змін до виборчого законодавства.

Досвід виборчих трансформацій у Великобританії та США в умовах загроз для національної безпеки свідчить: успішне проведення виборчих реформ вимагає суттєвої централізації управління виборчим процесом, особливо щодо таких критичних функцій

як формування виборчих округів; жорсткі заходи (позбавлення виборчих прав, розпуск виборних органів) не повинні зніматися з порядку денного; гнучкість виборчої системи та інституційного дизайну виборних органів сприяє досягненню поставлених задач; незавершена виборча реформа, дочасне повернення важливих функцій з організації виборів місцевій владі можуть створити умови для реваншу деструктивних сил.

Принципово важливо, що конкретні складові виборчої системи і окремі виборчі технології не несуть в собі від початку позитивної або негативної складової. Одні й ті самі системи та технології можуть бути як морально виправданими, так і навпаки. Відповідно, варто розглядати всі доступні опції трансформації, уникаючи упереджень та стереотипів, але зважаючи на ті можливості, які вони відкривають. Разом з тим, критично важливим є створення дієвих засобів, які б запобігали зловживанням описаними можливостями з боку політичних лідерів та партій, які будуть знаходитися при владі

Список використаної літератури

1. Виборчий кодекс України. Кодекс України; Закон, Кодекс від 19.12.2019 № 396-IX. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20> (дата звернення: 21.94.2023)
2. Renwick A. Electoral System Change. *The Oxford Handbook of Electoral Systems* / ed. by E. Herron, R. Pekkanen and M. Shugart. New York : Oxford University Press, 2018. P. 113–132. DOI: <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190258658.013.5>
3. Katz R. *A Theory of Parties and Electoral Systems*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2007. 151 p. DOI:10.1353/book.3506
4. *The Oxford Handbook of Electoral Systems* / ed. by E. Herron, R. Pekkanen and M. Shugart. New York : Oxford University Press, 2018. 996 p. DOI: <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190258658.001.0001>
5. Norris P. *Electoral engineering: voting rules and political behavior*. Cambridge, England : Cambridge University Press, 2004. 392 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511790980>
6. Reilly B. *Democracy in Divided Societies: Electoral Engineering for Conflict Management*. Cambridge, England : Cambridge University Press, 2001. 236 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511491108>
7. Reynolds A. *Electoral System Design: The New International Idea Handbook* / A.Reynolds, B. Reilly, A. Ellis. – Stockholm: International Idea, 2005. – 223 p.
8. Catt H. *Electoral Management Design*. International Institute for Democracy and Electoral Assistance, 2014. 461 p.
9. Klemperer D. *Electoral Systems and Electoral Reform in the UK in Historical Perspective*. London : The Constitution Society, 2019. 28 p.
10. Lundberg T. *Electoral Systems in Context: United Kingdom*. *The Oxford Handbook of Electoral Systems* / ed. by E. Herron, R. Pekkanen and M. Shugart. New York : Oxford University Press, 2018. P. 627–650. DOI: <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190258658.013.40>
11. Thompson J. *American policy and Northern Ireland: a saga of peacebuilding*. Westport : Praeger, 2001. 250 p.
12. Springer M. *How the States Shaped the Nation: American Electoral Institutions and Voter Turnout, 1920–2000*. Chicago : University of Chicago Press, 2014. 240p.
13. Taylor S. *Electoral Systems in Context: United States*. *The Oxford Handbook of Electoral Systems* / ed. by E. Herron, R. Pekkanen and M. Shugart. New York : Oxford University Press, 2018. P. 721–740. DOI: <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190258658.013.46>
14. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018. № 2469-VIII. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

15. Reid J. The concept of representation in the age of the American Revolution. University of Chicago Press, 1989. 251 p.
16. Gallagher M. The politics of electoral systems. Oxford University Press, 2005. 662 p.
17. Hartman R. A Constitution of Our Own: The Constitutional Convention of 1872 and the Resurrection of Confederate West Virginia. 2004. 78 p.
18. Goldberg G. Georgia's Runoff Election System Has Run Its Course. *Georgia Law Review*. 2020. Vol. 54. No. 3. P. 1063–1094.
19. Lublin D. The Paradox of Representation: Racial Gerrymandering and Minority Interests in Congress. Princeton University Press, 1999. 176 p.
20. Shapiro A. Challenging Criminal Disenfranchisement Under the Voting Rights Act: A New Strategy. *The Yale Law Journal*. 1993. Vol. 103: 537. P. 537–566.

ELECTORAL REFORMS IN THE UNITED KINGDOM AND IN THE UNITED STATES OF AMERICA AS REACTIONS TO THREATS TO NATIONAL SECURITY

Roman Chuprin

*Petro Mohyla Black Sea National University,
Department of Sociology and Political Science
68 Desantnykiv str., 10, 54003, Mykolaiv, Ukraine*

The author focuses his attention on the electoral reforms emerged as the answers to the challenges to the national security. The experience of the electoral reforms in the Great Britain and in the United States of America as old democracies could be expected to be especially important for designing future electoral transformations in democratic Ukraine. These transformations should be an important part of the political system's reaction to the Russian aggression.

The key components of electoral transformations in the Great Britain and in the United States of America were analyzed. They include franchise, institutional design of elected bodies, types of electoral systems, electoral boundaries and redistricting.

The transformations of the electoral system during the Civil War and Reconstruction as well as their consequences were analyzed to describe American experience. These transformations were not concluded properly. As a result, a *revanche* of the reforms' opponents happened.

British experience was represented by the government policy in Northern Ireland. The electoral reform was properly used to promote conventional methods of political participation and to stop the wave of terror and violence throughout the country.

Generalization of these experiences provides us with a list of good practices: electoral process management should be centralized; flexible electoral system creates more opportunities; both disenfranchisement and encouragement of political participation should be considered; wide range of electoral technologies should be considered too.

It should be stressed that the same technologies could be used both fairly and unfairly. All of them should be taken into account without prejudice. But also it is critically important to create effective barriers on the way of the politicians entitled with the power to reform the electoral system but focused on their own interest only.

Key words: electoral reform, electoral system, gerrymandering, political representation, franchise.